

11-F-25

11-F-25

ČENĚK ZÍBRT

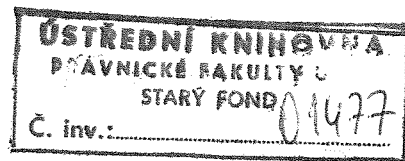
NAPSAL
J. V. ŠIMÁK

V PRAZE 1932
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ

Darem od prof. Kallaba
v Brně

Inv. řij. 6299.

ČENĚK ZÍBRT.

Čeněk (vlastně Vincenc) Zíbrt — naroz. 12. října 1864 v Kostelci nad Vltavou, ze zámožného hospodářství (k němuž připadl i hostinec), od dětství však osiřelý, výborný žák školy domácí i potom gymnasia píseckého — měl od počátku svého uvědomění jedinou velikou lásku, lásku k práci. Jí obětoval vlastně celý svůj život, pro ni se zřekl i správy svého značného dědictví, a právě, že měl postaráno o slušnou existenci, pracoval snad třikráte víc, než kdyby mu bylo sháněti životní chléb; pro vědeckou práci se zříkal dlouhá léta rodinného blaha, zábav, oddechu, až z míry. Málo by tuším v této výkonnosti našel soupeřů.

Původně byl filolog a žák Gebauerův. A právě Gebauer ukázal jeho tužbám příští životní cíl. Dalť mu v semináři za práci *Postillu Martina Filadelfa Zámrského*, a pak

i podobné dílo *Tomáše Řešátka*, aby vyčerpával z nich zmínky o současném životě XVI. stol. a zpracoval poté v souvislý obrázek. — Zíbrt znamená, že bezděky uhodil na zlatou rudu, ležící téměř nepovšimnutu, z níž lze těžiti poklady, i obrací se touto cestou od prvotní své dráhy. Povzbuzovali jej k tomu i Kalousek i Masaryk, i příklad staršího Zikmunda Wintera. Ale kdežto Winter se od počátku omezil na živel městský a jen doby XV. a XVI. století, Zíbrt bere na se mnohem víc, totiž veškeren minulý život českého národa mimo politické příběhy, což se zvalo tehdáž kulturní historií.

Požadavek moderní kulturní historie, nejen aby vyvažovala přeceňování pouhých příběhů politických, nýbrž aby líčila vývoj, jako soubor všech jevů životních, se ozýval tehdy pod vlivem kolektivistických teorií, jako jedině pravý ideál historiografický, ale jeho výměř i metoda se teprve hledaly. Ani Zíbrtovi nebylo tedy jasno, co se má vlastně kulturními dějinami rozuměti a jak je probírat. A z tohoto začarovaného kruhu se Z. vlastně nikdy nevybavil. Touže zpraco-

vati dílo příliš ideální, nemohl k němu nikdy dospěti. Ještě nejspíš vyčerpával odstavce historie drobného života, jinde se rozdroboval pouhou přípravou materiálu. Proto význam jeho prvních a vlastně většiny prací záleží především ve výsledcích nesmírné pilnosti heuristické. Nešetře času ani zdraví, od časného rána do noci, neunaven sedá a pročítá písemnictví staročeské, prameny i listiny a hromadí tisíce výpisků, jež potom spojuje v zaokrouhlené celky. Jsou to zprvu spíš jen souvislé mosaiky, nežli podání dějinného vývoje, dost suché, nemající svěžesti a hloubky Winterovy, ale jest v nich poctivá práce. Pravda, měl i tu předchůdce, již od časů Krolmusových, jenže pouhé nadšence a nic víc, kdežto Z. pracuje soustavně, ukázněně, vědecky. Nehledě k menším prvotinám v časopisech, ani k *Dějínám hry šachové* (1888), vzbudil pozornost především větší spis *Staročeské výroční obyčeje, pověry, slavnosti a zábavy* (1889), jímž Z. dosáhl doktorátu, přijetí v kruhy učené, pobídky, aby své studium prohloubil a se stal jeho hlasatelem na české universitě; na dráhu učitelství středoškolského Z. beztoho nepomýšlel.

K tomuto svému spisu Z. přidal brzo *Zher a zďbav staročeských* (1889), *Poctivé mravy a společenské řády při jídle a pití u starých Čechů* (1891), *Listy z českých dějin kulturních* (1891) a zatím po dvě léta studoval na vysokých školách zahraničních v Německu, Francii, Polsku, Rusku. Odtud si přináší hluboké poznání, že kulturní otázky nutno vždy studovati s hlediska všelidského a domácí zjevy srovnávati s cizími, zejména slovan-skými.

R. 1891 se Z. vrací, píše svůj habilitační spis a 5. ledna 1893 dosahuje docentury „všeobecné kulturní historie se zřetelem k zemím rakouským“. Úkol svůj hleděl uvésti ve známost spiskem *Kulturní historie, její vznik, rozvoj a posavadní literatura cizí i česká* (1892), bohatý to přehled bibliografie i teorií současných z celého světa, ale nemající pevné pudy pod sebou. Zíbrt sic potom přednášel na výsost svědomitě, velmi pilně (a víc, než bylo jeho závazkem) na univerzitě, ale i v těch jeho přednáškách byla jeho nauka pojmově neutříděna a nejasna; jednou více méně filosofie dějin, jednou dějiny vzdělanosti, jednou obraz citění a tvo-

ření v některé době, kdežto prakticky se, čím dále, víc blížila oboru, jenž právě tento čas se jasněji rozlišil od jiných pod vlastním termínem lidovědy.

K tomu přišel především vnější popud r. 1891, Jubilejní výstavou, v níž Z., jako již vynikající badatel o lidových tradicích, byl pozván do výboru „České chalupy“. Touto výstavou se poprvé vlastně ujasnilo širším kruhům, jaké bohatství dovedl prostý lid, známý dosud nejvíc jen písněmi, tanci a zvyky, vytvořiti ve všech odvětvích duchové i hmotné kultury a jak bude záslužno a úspěšně rozšířiti studia v těchto směrech. A tak s radostným povznesením se sestupují „národopisné“ družiny a spolky, a málo potom vzniká i časopis, posvěcený pěstování těchto studií „Český lid“ (1892), jehož redakci Z. převzal (zprvu s Lub. Niederlem, poněvadž v obor národopisu se zabírala i archeologie a antropologie, do IV. roč.; celkem vyšlo 30 ročníků). Tu byla nejšťastnější léta Z.ova; skupil kolem svého sborníku hojně pracovníky, organizoval, povzbuzoval, šířil zájem do kruhů nejširších. Ovšem ve vši té hor-

livosti bylo sem tam víc lyriky nežli skutečné vědy — vzpomeňme, jak ještě národopisná výstava vystupovala s programem až příliš obsáhlým a nejasným; také buditelská touha Z.ova i snaha, udržeti „Č. Lid“ za každou cenu listem oblíbeným, otvírala stránky sborníku někdy i příspěvkům až příliš jinorodým, vzdáleným anoi slabším. Nicméně dílo Z.ovo je opravdu základem české lidovědy; především Z. sám plnil sešity svého listu studiiemi, materiálem, referáty, zprávami z celého světa i svědomitou pilnou, systematickou bibliografií. Pro své folkloristické studie si Z. vskutku zosnoval správnou formu: postřeh dnešních přežitků u nás, doložený bohatou retrospektivou z historie a vysvětlovaný širokým rozhledem po celé literatuře světové. O tom i theoreticky pojednal ve stati „*O srovnávacím studiu lidového podání*“ (1897). Pro stati obšírnější si Z. založil „*Knihovnu Č. lidu*“, kde tiskl svého *Skřítku v lidovém podání staročeském*, *Chození s klíbnou v době vánoční a masopustní*, *Vynášení „smrti“ a jeho výklady*, *Jízdu králů a j.* — Skvělou ukázkou tohoto druhu byl obšírný *Seznam pověr a zvyklostí*

pohanských, (Rozpr. Č. Akad. 1894), jehož základem jest pouhý lat. seznam (církví zakázaných) zjevů z VIII. stol. o 30 rádcích, jež však Z. vysvětlil podrobně fakty, sebranými z přerozmanitých zdrojů evropských literatur, a sledoval po celý střední věk jako přežitky až do dob nejnovějších.

Těchto studií lidových pověr zvyků a obyčejů, jednak vesnických, jednak i cechovních, řemeslnických a rozl. stavů, větších i menších, takto historicky představených nebo i materiálie k nim je míra značná: (*Myslivecké pověry a čáry za starých časů v Čechách*, 1889. *Pivo v písních lidových a znárodnělých* 1909. *Staročeský rukohled a novočeský rukozpyt*, *Masopust z Koblihovic a Bachus*, *Sladovnícké obyčeje, zábavy slavnosti a pověry*, *Řády a práva starodávných pijanských cechů*, 1910. *Listy z kultur. dějin městských pivovarů*, 1911. *Zlatý jelen na pražském mostě*, *Slepý mládenec*, *Sibylla* 1914, *Hrály dudy*, *Kouzelný proutek a virgule* 1917, *Virgule a siderické kývadlo* 1922, *Máje* 1923, *Staročeská tělověda a zdravotvěda* 1924, *Staročeské umění kuchařské* 1927, a i více, zejména v Č. Lidu) je míra nemalá, a ony právě uvedly jméno Z.ovo brzo ve známost

evropskou a přinesly mu čestná uznání a hodnosti v učených spolcích západních i slovanských. Bývalo by vskutku dobře pro tyto obory a štěstím pro Z., kdyby byl jen při nich setrval, jen v nich dále působil, vědecky všecky propracoval a mohl tak dospět k velikému synthetickému dílu.

Tvořivosti lidové náleží arci i úbor, a tedy nebylo odchylkou, když Z., chtěje i tu mít bezpečnou základnu z minulosti, se pustil hned z počátku do *Dějin kroje* (spis habilitační 1892) spolu se Z. Wintrem, jenž na se vzal období století XV. a XVI. Zíbrt první část své úlohy, od pravěku do husitství, splnil znamenitě, třeba že se živostí a poutavostí slohovou - měl arci i daleko hubenější zdroje - nemohl Wintroví rovnati. Ale ke druhé své části, (pro kterou vlastně byl celek podnikán, aby byl podkladem pro studium lidového kroje dnešního) stol. XVII.-XIX. se Z. již nevrátil, aniž víme proč.

Zplna obsáhl jiný úkol „*Jak se kdy v Čechách tancovalo*“ (1895), kteréž knize úmyslně již nedal titule dějin, poněvadž jest opravdu

jen pilná, vědecky doložená, ale nesouměrná snůška látky.

Zájem o přežitky prostonárodní šířil Z. i hojnými přednáškami v Praze i venku, (jakž asi nejpopulárnější bylo jeho kříšení hudby dudácké), účastí při pořádání všelikých zvykových slavností a produkcí, širších i v kruzích společenských (zminěné přástky, *Praha se loučí s Podskalím* a j.), ne-li jinak, aspoň radami, v čemž vždy byl znám horlivou ochotností. Z té jeho ochoty vzešel i nemalý podíl jeho práce (již za choroby) při zakládání místního musea ve Vysokém nad Jizerou.

Zatím se však Z. dostal na druhou kolej životní. Skoro bezděčně. Aby si otevřel co nejvíc studium cizí literatury, zejména jinoslovanské, vstoupil hned po své habilitaci za bezplatného volontéra do knihovny Národního musea, jež se bylo právě přestěhovalo z Příkopů do nové budovy. Dopoledne pracoval, odpoledne za to mohl studovati v starých dílech i přírůstcích, jako málo kdo jiný. Z., ač nejmladší, svým učeným postavením zastiňoval starší úředníky, kteří vůbec neměli akademických hodností,

a ovšem překonával je obratností a energií. Obět, kterou na se vzal, vydařila se mu co nejlépe; ochota se již r. 1895 proměnila ve skutečný úřad a přinesla pak Z.ovi r. 1904 správu celé bibliothéky; v ní setrval poté, na konec jako vrchní ředitel, až do svého odchodu; musejní knihovna se mu stala druhým těžištěm úsilí a práce.

Právě tato knihovnická praxe (napsal o ní též několik článků, na př. *Příspěvek k studii bibliot. soustav a zařízení* 1895, vrátila Z. zase k původnímu jeho povolání literárněhistorickému nebo spíš k vydávání rukopisů a vzácných tisků, ač jen těch, které měly vztah k lidovědě neb k vývoji středověkých tradic, arci v rámci jeho velkého plánu kulturní historie. Vlastně už tu mnohem dříve (1891) přetiskl *Jana Kantora Kuchařství* ze 16. stol., víc jako kuriositu. Nyní došlo k přetiskům *pisní Jiřího Volného*, histor. skládání *o Harantovi a Valdštejnovi*, *rýmování o perníkářství* z r. 1744, *zápisů Jana Jeníka z Bratřic*, ale i k větším studiím a přetiskům starších látek literárních, staročeského *Lucidáře*, (1903), *Fausta* (1903), *Frantových práv* (1904), *Snáře* (1908). *Markold a*

Nevím (1909), *Eylenšpigel* 1926, *Ohlasy obřadních písní velikonočních v lidovém podání* 1928. Poněkud mimo program stojí *Islandia Dan. Vettera z r. 1673* (1894). - Menších vydání zejména v časopisech bylo z míry. Od r. 1899 jako spoluredaktor, 1905-13 jako redaktor vedl i *Časopis Č. Musea* a také zde uložil (i pod pseudonymy) přehojně svých statí a zvláště referátů o spisech slovanských. Pilnost a rozmanitost jeho díla vskutku vzbuzovala úžas.

Čisté historie Z. přirozeně nepěstoval. A jen krajanskému citu k povltavskému domovu lze připsati, že tiskl již r. 1890 v Uč. Sp. *Dopisy o plavbě soli po Vltavě* a v Čas. Č. Musea *Ž dějin zámku a panství Žvíkova* (1908), jen upravený materiál ze stavebních účtů zámeckých XVI. věku. Drobnějších příspěvků jest ovšem také nemálo, z nichž lze zvláště jmenovati *Ž dějin českého knihtiskařství* (1913).

Budíž s povděkem připomenuto znamenitého Zibrtova přičinění v musejní knihovně i v museu samém, jež jeho prostřednictvím i dary vlastními nemálo bylo obohaceno.

Ale nad tyto dva životní úkoly, jež i na pracovní vydatnost Z.ovu byly již veliké, naložil si Z. ještě třetí a nejobtížnější, *Bibliografii české historie*, již vytiskl (1900-1912) pět mocných svazků, jdoucích do r. 1680. Dílo to bylo dávnou bolestí naší vědy. Marně se pokoušeli o ně spolupracovníci již Rezkova sborníku historického, ztroskotal s ním Vác. Řezníček, soudruh Z.ův v museu, kdež měl k věci největší příležitost, ale nikoli přípravu, vytrvalost a kázeň. Tím vším se až dosud Z. osvědčoval - zejména znamenitou a nesmírně pilnou *Bibliografii českých písní* (1895), k níž se přidružily i soupisy příležitostné (na př. 1898 Palackého), i soustavná knihopisná práce v Č. Lidu, snažící se krom titulů zachytiti i trest spisů- a tedy konečně (nevím, zda z vlastní vůle či na pobídku jiných), Z. se ujal i tohoto podniku.

Bibliografie jest na venek jeho největším literárním pomníkem, ale zároveň jeho mohlou. Pod tímto balvanem i obr práce padl. Lze říci, tragicky. Snad byl sveden ctižádostí, aby provedl dílo, jež se dosud nikomu nepodařilo, jež by bylo základem

veškeré další práce, jako kdysi slavná Jungmannova „Historie literatury české“. Ale - ač mu vlastně bylo cizí, podnikl je s vůlí nejlepší, odhodlaností hrdinskou a obětavostí úžasnou, uvážíme-li, jak duchamorná jest a jak vysiluje čivy tato lístkářská námaha. Zíbrt bezděky chybil, že si neuvědomil ohromnost úkolu a spoléhaje na svou sílu, zapomínal, že jest jen člověkem, domníval se, že zdolá všechno sám. Na mechanické rozpisování si dovedl zjednati pomocníků dost, ale vlastní jádro úlohy, organické zpracování tisíců lístků, hesel, odkazů, žádá času a klidu. Toho si Z. nedopřával. A chyba druhá, že pojímal své úsilí jako bibliograf, je muž záležitosti na kvantitě, poněvadž sebe menší, i bezcenný záznam jest mu knihopisným článkem, nikoli jako historik, jenž si žádá přísného výběru. Samozřejmě, že Z.ův způsob nenalezl u historiků souhlasu, že došlo k odporu, až dílo nehotové jest nadobro zastaveno. Bohužel se o ten konec Z. sám přičinil; jsa přesvědčen, že se mu svrchovaně křivdí (což konečně s lidského stanoviska, uvažující, co všechno obětoval, dove-deme pochopiti), hájil své posice tvrdou

neústupností, až prohrál, až i proto odstoupil z redakce Časopisu Č. Musea a vlastně i z vědecké veřejnosti. Pohříchu pak roztrpčenosti i všecken uchystaný a neužitý materiál zničil.

Je škoda, že nedošlo ke kompromisu, poněvadž nemohlo k němu dojíti. Měli bychom aspoň Bibliografii celou, byť nedokonalou; co Z. v ní přinesl, jest přece užitečno a časem se dílo předběžné mohlo nahraditi lepším. Vždyť i Jan Křt. předcházel Mešiasše. Než o tom je marno uvažovati.

Jest pak přirozeno, že Z. v tento čas, pod trojím nesmírným břemenem svých povinností, pozbýval své někdejší pohotovosti i autokritiky. Jeho nedostižná pilnost se změnila ve vášnivou, psavou manii-arci byl stále a stále obléhán časopisy o články a příspěvky - a jeho drobné stati pozbývaly hodnoty a významu. Měl ovšem i slabosti a křehkosti lidské, jež zejména skličovaly v jeho strohých polemikách. Ale vše lze přičítati přetížení a přepínání.

Snad se nemýlím, opakuji-li, že konec Z.ův je tragický. Co bylo jeho největším požehnáním, mohutná pracovní síla, svedlo

jej na scestí, že se odvážil víc, než snese slabost lidská. Zapomněl na *μηδὲν ἄγαν*, na *φθόρος τῶν θεῶν*. Ale pochybil-li, přetěžce odpykal.

Kdo ho znal před léty, v mužném květu, sebevědomého vykonanou prací a jako zoceleného k novým velikým metám, a potkával v posledních letech zapomenutého, zpokornělého, plachého, vděčného za každý stisk ruky, tomu se sevřelo srdce! Kéž vyšší Spravedlnost usmíří všecky stíny! Zíbrtovo dílo života, jakkoli rozdrobeno a roztržštěno, jakoli uvázlo v půli cesty k velikým cílům, přineslo přece vědě vzácný a bohatý užitek, za něž mu vždy bude povinna nelíčeným vděkem.

Dr. ANT. DOLENSKÝ,
SOUPIS SAMOSTATNĚ VYDANÝCH
SPISŮ
UNIV. PROF. DR. ČEŇKA ZÍBRTA
V PORADÍ CHRONOLOGICKÉM.

Milenému příteli Bedřichu Buchtovi v Budapešti, b. m. 1886,
80, str. 4.

Dějiny hry šachové v Čechách. Praha 1888, 80, str. 28.

Myslivecké pověry a čáry za starých časů v Čechách. Příspě-
vek ke kulturním dějinám českým. Písek, 1889,
m. 80, str. 67.

Powieść o skórze Żyźki. Warszawa 1889, v. 80, str. 543-550.
(Otisk z Karłowiczowa časopisu Wista III. 3.)

*Staročeské výroční obyčeje, pověry, slavnosti a zábavy prosto-
národní, pokud o nich vypravují písemné památky až
po náš věk*. Praha, 1889, v. 80, str. IV., 293.

*Dopisy týkající se prodeje a plavby soli po Vltavě v letech
1591-1599*. Z rukopisu dvorní knihovny Mni-
chovské. Praha 1890, v. 80, str. 317-407. (Zvláštní
otisk z Věstníku Král. české společnosti nauk).

Poctivé mravy a společenské řády při jídle a pítí. Po rozumu
starých Čechův, mravných národů staročeských
i odjinud vypisuje... Praha 1890, str. (8) 79.

Z her a zábav staročeských, část I. Vel. Meziříčí, 1890,
160, str. 286. (Šaškova Moravská biblioteka, roč.
38.)

*Kuchařství o rozličných krmíjích, kterak se užitečně s chutí
strogiti magij, jakožto zvěřina, ptácy, ryby... nowě
imprimováno péčij... Praha 1891, str. (10),
listů LXXXVIII. (25 str.).*

Listy z českých dějin kulturních. Praha, 1891, v. 80, str.
(II) 123.

Skřítek v lidovém podání staročeském. Praha, 1891, 80, str.
144 (1). (Knihovna Českého lidu, sv. I.)

Dějiny kroje v zemích českých, díl I. Od dob nejstarších
až po války husitské. Praha, 1892, v. 80, str. (6)
457.

Kulturní historie. Její vznik, rozvoj a posavadní literatu-
ru cizí i českou stručně popisuje... Praha, 1892,
v. 80, str. (3) 122.

Chození s klíbnou (koněm) v době vánoční a masopustní. Praha
1893, v. 80, str. 24. (Otisk z Českého lidu).

Jízda králů o letnicích v zemích československých. Praha, 80,
str. (16). (Otisk z Českého Lidu II., 1893, str.
105-120.)

Vynášení smrti a jeho výklady. Praha, 1893 v. 80, str. 31.
(Otisk z Českého lidu.)

*Bohobojní svatí cechové, t. j. ze všech cechův vybraní boha-
bojní muži, podle vydání z r. 1630*. (Otisk z časopi-
su Živnostník Tomáše Rebce), Praha 1894, v. 80,
str. 19.

*Česká chalupa. Lidové umění na Jubilejní výstavě r. 1891
v Praze*. (Otisk v III. dílu Sto let práce), Praha

- 1894, fol. str. 22. (Psáno společně s R. Tyršovou).
Též německy pod tit. *Das böhmische Bauernhaus auf der Jubiläumus-Ausstellung*, Prag, 1896.
- České písně o Wadsteinovi a Harantovi ze XVII. a XVIII. věku.* (Otisk z Věstníku Král. české společnosti nauk). Praha 1894, v. 80, str. 15.
- Fetter, Daniel, Islandia aneb krátké vypsání ostrova Islandu.* Podle unikátu z r. 1673 od Daniela Michálka. Praha, 1894, 120, str. 41. (Otisk ze Světozoru 1894.)
- Písně kratochvilné Jiřího Volného.* Praha, 1894, 80, str. 102 (2).
- Pověra o dělce Kristově.* Praha 1894, v. 80, str. 5, tab. I. (Zvl. otisk z Věstníku Královské české společnosti nauk.)
- Seznam pověr a zvyklostí pohanských z VIII. věku.* (Indiculus superstitionum et paganiarum.) Jeho význam pro všeobecnou kulturní historii i pro studium kulturních přežitků v nynějším lidovém podání. Praha 1894, v. 80, str. 176. (Rozpravy České Akademie, str. I. roč. III. čís. 2.)
- Staročeské sbírky „pohádek“ (hádanek).* Praha 1894, v. 80, str. 20. (Zvl. otisk z Českého Lidu, III.)
- Z dějin piva a pivovarnictví v zemích českých.* Praha, 1894, 80, str. (III.) 289. (Otisk z časopisu Kvas.)
- Zobrazování Trojice skupinou tří hlav za středověku i v lidovém umění nynějším.* Praha, 1894, v. 80, str. 14. (Otisk z Věstníku Král. české společnosti nauk.)
- Albrecht Chanovský z Dlouhé Vsi a Jan Jeník rytíř z Bratřic o výročních obyčejích, pověrách a slavnostech staročeských.* Praha 1895, 80, str. 26. (Otisk z Věstníku Král. české společnosti nauk.)
- Bibliografický přehled českých národních písní.* Seznam studií starších sbírek rukopisných, sbírek tištěných, překladů s vyobr., ukázkami a podrobným abecedním ukazovatelem písní v knize uvedených i vůbec písní tiskem uveřejněných. Praha 1895, (Sbírka pramenů III. č. 1.) lex, str. 326.
- Jak se kdy v Čechách tancovalo.* Dějiny tance v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku z věků nejstarších až do nové doby se zvláštním zřetelem k dějinám tance vůbec. Praha 1895, v. 80, str. XX., 311, XXXII.
- Staročeské rýmování o perníkářství z r. 1744.* Praha 1895, 120, str. 161 (II.).
- Rychtářské právo, palice, kluka.* Praha 1896, 80, str. 32. (Zvl. otisk z Věstníku Král. české společnosti nauk.)
- Staročeské obyčeje a pověry pivovarské.* Praha 1896, 80, str. 31. (Zvl. otisk z Věstníku Král. české společnosti nauk, 1896.)
- O srovnávacím studiu lidového podání na vysvětlenou a na obranu.* Praha, 1897, v. 80, str. 29. (Zvl. otisk z Českého Lidu, roč. V.)
- Staročeské obyčeje a pověry mlynářské.* Praha 1897, v. 80, str. 9. (Zvl. otisk z Věstníku Královské české společnosti nauk, 1897.)

Bibliografie o Palackém. Praha 1898, 80, str. 713-23.
(Otisk z Památníku Fr. Palackého.)

Literatura kulturně-historická a ethnografická. I. 1897-8.
Praha, 1897, 80, str. XXXI., (92). (Zvl. otisk
v časop. Český Lid, roč. VII.)

Příspěvky ke studiu bibliotečních soustav a zařízení. Zápisky
P. J. Šafaříka o pracích bibliotečních a pomůč-
kách bibliotečního úřednictva. Praha 1898, 80,
str. (15) 55. (Zvl. otisk v časop. Sběratel, III.
č. 5-6.)

Myslivecké obyčeje a pověry. Podle šesti rukopisů staro-
českých. Praha 1899, v. 80, str. 35. (Otisk z Věsní-
ku Král. české společnosti nauk.)

Bibliografie české historie. Praha, Česká Akademie, 1900
-1912, lex. Díl I. Knihověda a část všeobecná.
Pomocné vědy. Abecední seznam šlechtických
rodin z Čech, Moravy a Slezska. Praha 1900,
str. XVI., 674, č. 1-23.871. — Díl II. Prameny.
Zpracování, celek, jednotlivá období od vě-
ku nejstarších do roku 1419. Praha 1902, str.
XVI., 1216, č. 1-15.429. — Díl III. Jednotlivá
období od r. 1419 do r. 1600. Prameny a celko-
vé zpracování třicetileté války. Praha 1906, str.
VI., 737, 17, č. 1-13.520. — Díl IV. Předehra
třicetileté války. 1600-1618. Třicetiletá válka, 1618
až do r. 1632. Praha 1909, str. 11, 720, 13, č.
1-11.820. — Díl V. Třicetiletá válka 1633-1648.
Dějiny české od r. 1648 až 1679. Jan Amos Ko-
menský a jeho dílo. Praha 1912, str. IV., XIII.,
960, č. 11.821-30.909.

Historie o životu doktora Jana Fausta. Praha, 1903, 160,
str. 195. (Světová knihovna, č. 327-9).

*M. Krause z Krausentálu, Historie o životě doktora Jana
Fausta, znamenitého čaroděje, též zápisních dá-
belských a hrozné smrti jeho.* Praha, 1903, 160,
str. 195. (Světová knihovna, sv. 327-9).

Staročeský Lucidář. Text rukopisu Fürstenberského a
prvotisku z r. 1498. Praha 1903, v. 80, str. 83 (1).
Sbírka pramenů ku povznesení literárního živo-
ta v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Skupina
I. Řada II. Čís. 5).

Šafhauská bible. Vedle jiných zpráv o studijní cestě.
Praha 1903, 80, str. 6. (Otisk z Věstníku České
akademie XII.)

Frantova práva. Text prvotisku norimberského z r. 1518.
Praha 1904, v. 80, str. XXXIV., 66. (Vyšlo ve
Sbírcce pramenů ku povznesení literárního živo-
ta v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Skupina
I., řada II., č. 6.)

*Hosia Konráda, Rozmlouání Petra svatého s Pánem o oby-
čejích o povahách nynějšího lidu na světě.* Podle ori-
ginálu z r. 1585. Praha 1904, 160, str. 71. (Svě-
tová knihovna, sv. 360.)

*O českých blouznivcích náboženských, odvedených k vojsku
r. 1783.* Praha 1904, 80, str. 24. (Otisk z Věstní-
ku Král. české společnosti nauk.)

Z doby úpadku. Kulturně-historické obrazy ze 17-18.
věku. Praha, 1905, 80, str. 125. (Maticce Lidu,
r. XXXIX., č. 2.)

Starodávná kniha cukrářská a kuchyňská. Sbírka původních
staročeských návodů, jak strojiti dorty, perníky,

marcipány, pokroutky, piškoty, preclíky, koláče, lektvaře, ovoce zadělávané. Praha 1906-7, 80, str. 80. (Knihovna Labužník, č. 1.)

Nápisy ze staročeských štambuchů a památníků, až do doby probuzenecké. Sběrka první. Praha 1907, m. 80, str. (XIII.) 134. (Světová knihovna, sv. 593-4.)

Matěj Kneisel (Sáytam Lesienk), rodák z Třeště (1805-90.) Život a činnost jeho. (Brno, 1908, 80, str. 65.) Otisk Časopisu Moravského Musea zemského r. 1907, 1908, str. 165-179. 22-48, 171-193.

Snář velmi pěkný. Podle úpravy Václava Hájka z Libočan. 1908, 160, str. 176. (Světová knihovna, sv. 681-682).

Z dějin zámků a panství Zvíkova I.-III. (I. Strahovský rukopis o postavení Zvíkova 1431-1573. II. V. Březana soupis Švamberského archivu na Zvíkově z r. 1616-1617. III. Hartmanna Schedela liber chronicarum z r. 1493 předlohou nástěnných maleb na Zvíkově.) Praha, 1908, 80, str. (I) 176 (II.) (Zvl. otisk z Časopisu Musea král. Českého.)

Literatura česká přírodovědecká a farmaceutická od dob nejstarších. Z Časopisu českého lékařnictva. Praha, 1909, v. 80, str. 8. (Sběrka rozprav z oboru lékařnických, č. 8.)

Markolt a Nevím v literatuře staročeské. Praha, 1909, v. 80, str. (I) 264. (Sběrka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a v Slezsku. Skupina I. Řada II. čís. 8.)

Pivo v písních lidových a znárodnělých. Praha, 1909, 80, str. 401, XXI. (Otisk Přílohy časopisu Sládek roč. III.)

Veselé chvíle v životě lidu českého. Sv. 1. *Toč se a vrč, kolovrátku.* Praha, 1909, 80 str. 56, — sv. 2. *Masopust držíme...* Praha 1910, 80, str. (4) 146, (3), sv. 3. *Smrt nesem ze vsi...* *Pomlázka se čepejří...* Praha, 1910, 80, str. (5) 142, (3), — sv. 4. *Králové a královničky.* Praha, 1910, 80, str. (8), 64, — sv. 5. *Obžinky.* Praha, 1910, 80, str. 69, (2), — sv. 6. *Den se krátí, noc se dluží.* Praha, 1910, 80, str. (4), 75 (1), — sv. 7. *Hoj, ty štědrý večere...* Praha, 1910, 80, str. 59, — sv. 8. *Na tom našem dvoře...* Praha, 1911, 80, str. 79.

Masopust z Koblíhovic souzen a pochován. Starodávné hry, kratochvíle a obřady masopustní. Příspěvek ku poznání staročeského humoru. Praha 1910, 80, str. 59 (II.),

Panna, ženitba, žena ve staročeské úpravě polských skladeb Reje z Naglovic a Bart. Paprockého. Část I. Praha 1910, 160, str. 102 (I.). Část II. Praha 1911, m. 160, str. 87. (Pestrá knihovna sv. 13-14, 79-80.)

Praha se loučí s Podskalím. Pamětní list slavnosti, pořádané od místního odboru Ú. M. Š. pro Král. Vyšehrad s okolím. Praha 1910, 80, str. 65. IV.

Řády a práva starodávných pijanských cechův a družstev kratochvilných v zemích českých. Praha. Kladno 1910, 80, str. 372. Příloha časopisu Sládek, II. Znovu vydáno: Praha 1910, 80, str. 372.

Sladovnícké obyčeje, zábavy, slavnosti a pověry v nákladnických domech a pivovarech českých. Praha 1910, 80, str. 361 a obsah. (Příloha časopisu Sládek, roč. IV.)

Staročeský rukohled a novočeský rukozpyt. Praha, 1910, 160, str. 223 (I.). (Světová knihovna, č. 819-821.)

- K. J. Erben, Sládeci, veselohra.* Vydáno památce stých narozenin básníkůvých. Praha, 1912, 80, str. 63.
- Listy z kulturních dějin městských pivovarů v zemích českých.* Praha 1912, 80, str. 354. (Otisk Přílohy časopisu Sládek, roč. V.-VI.)
- Navedení mladistvého věku ku poctivým mravům.* Hrstka staročeských rad a návodů. Praha 1912, 80, str. 95. (Osení sv. 46.)
- Staročeské Poručenství dvanácti synov Jakobových.* (Testamenta XII. patriarcharum.) Praha 1912, 80, str. 81. (Otisk z Časopisu Musea král. českého.)
- Z dějin českého knihtiskařství.* Praha 1913, 80, str. 86. (Sbírka krásně vypravených knih, sv. I.)
- Zlatý jelen na Pražském mostě, Slepy mládenec, Sybila a jiná prorocství staročeská.* Praha 1914, m. 80, str. 148. (Světová knihovna, č. 1154-1155.)
- Hynek z Poděbrad, krále Jiřího syn, Májový sen.* Praha 1915, 80, str. 74. (Světová knihovna, sv. 1204.)
- Staročeský perník.* 170 návodů z rukopisných knih kuchařských staročeských. Praha 1916, v. 80, str. 88.
- Česká kuchyně za dob nedostatku před sto lety.* Praha 1917, 80, str. 96. (Knihovna českých hospodyněk a dívek, sv. 27.)
- Hospodářský kalendář. Zlatá kniha českých domácností. Pravidla pověrnosti. Měsíční hospodářský kalendář. Léčení nemocí lidských i zvířecích.* Autoři: Dr. Č. Zíbrt, Dr. Jiří Kavan, Fr. J. Skrbek, Dr. Karel Zítka, Dr. Alfred Desensy. Praha 1917, 80, str. 133.

- Hrály dudy... Dějiny starodávné selské muziky české.* Praha 1917, 80, str. 96.
- Kouzelný proutek, Virgule.* Praha 1917, 80, str. 72. (Duch a svět, sv. 23.)
- Staročeské lidové pranostiky.* Praha 1917, 80, str. 28. (Zvl. otisk ze Zlaté knihy domácností českých.)
- Titulář, aneb jak se titulovalo u nás jindy a jak se tituluje nyní.* Praha 1917, m. 80, str. 20.
- Hlasatel Veletrhů provolává...* Praha 1920, v. 80, str. 1.
- Virgule a siderické kyvadlo.* Hledání vody, kovů a pokladů čarovným proutkem. Praha, 1922, 80, str. 302, (1), 16. (Světlo ve tmách, sv. 1.)
- Máje.* Obrázky ze života lidu československého. Praha 1923, 160, str. 146 (IV.) (2).
- Staročeská tělověda a zdravotěda.* S původními obrázky podle rukopisův z knih staročeských i cizích. Praha 1924, v. str. 391 (Světlo ve tmách, sv. 4).
- Posavadní vědomosti v literatuře staročeské i novější o Číně.* Jako závěr k dílu R. Cícvárkovu, Moderní Čína, jaká vskutku je. Praha 1925, 80, druhé vydání 1932.
- Renata Tyršová.* Praha 1925, 80, str. 16. (České hlavy, sv. 32.)
- Z kosmetiky staročeské.* Praha 1925, 80, str. 8. (Otisk z Přílohy Národních Listů.)
- Eylenšpigel.* Část zlomku nejstaršího vydání českého Eylenšpigla z r. 1576. Praha 1827, 80, str. VIII.

Eušpigelovská literatura cizí i česká. Praha 1626, 8°, str. 46 (6). (Z prachu, sv. 3.)

Polské Kuchmistrzostwo překladem staročeského kuchařství Pavla Severina z. r. 1535. Lwów, 1926, 8°, str. 6 (II.). (Otisk z Przevodniku Bibliograficznego, serja II. tom VII.)

Předmluva k dílu Jos. Kopáče, Zvěsti z Horácka. Humpolec, 1927, 8°.

Staročeské umění kuchařské. Praha, 1928, 8°, str. 660.

Československý národopisný rok. (Ve sbírce Besední pořady), Sv. I. 1. *Mikulášská hra*, 2. *Dětský Mikuláš v domácnosti.* Praha 1928, m. 8°, str. 31 (1). — Sv. II., *Veselé vánoční hody. Obyčeje, zábavy hry a obchůzky v době vánoční, upravené pro jeviště. 1. Zimní večer na vsi. 2. Živé jesličky. 3. Valaši s Betlemem na Slovensku.* Praha 1828, m. 8°, str. 63. (1), půl. 8. — Sv. III. *Staročeské a lidové hry masopustní.* Praha 1820, m. 8°, str. 42 (24). — Sv. IV. *Obžínky.* Praha 1928, 8°, str. 44 (8). — Sv. V. *České posvícení.* Praha 1928 m. 8, str. 37 (11). — Sv. VI. *Stavění májů.* Praha 1928, m. 8°, str. 64. — Sv. VII. *Staročeská svatba.* Národopisná scéna o 10 oddílech. Praha, 1930, m. 8°, str. 128.

Ohlas obřadních písní velikonočních (Haggadach, Chad Gadja, Ehad mi iodea) v lidovém podání. Praha 1928, v. 8°, str. 472 (2).

Bobr v zemích československých. Praha, 1929, v. 8°, str. (3) 132. (Vědecké spisy vydané Československou akademií zemědělskou, č. 2.)

Prof. Č. Zíbrt redigoval časopisy:

Český Lid (Lid československý). Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Roč. I.-IV. společně s drem. Lub. Niederlem, od roč. V. samostatně.

Časopis Musea království českého. Od r. 1899 až do roku 1902 byl spoluredaktorem, od 1905-1914 redaktorem.

Knihovna Českého Lidu, od r. 1891-1906.

Řivnáčův český věstník bibliografický. Roč. I. 1900-1, č. 1, 2, 3.

Světlo ve tmách, sv. 1-6.

SEMINÁRNÍ

Hist.-práv.

KNIHOVNA

oddělení

REV15

ÚK PrF MU Brno

3 1 2 9 S 0 1 4 7 7